

ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Οι Σχέσεις του Βυζαντίου με τους Σλάβους

Οι Σλάβοι ήταν εγκατεστημένοι στις αρχές του 6^{ου} αιώνα στα βόρεια του Δούναβη και πραγματοποίησαν επιδρομές στα εδάφη της Αυτοκρατορίας. Καθώς δεν είχαν ενιαία πολιτική οργάνωση, εντάχθηκαν στη σφαίρα επιρροής των Αβάρων. Οι Άβαροι, νομαδικό φύλο ασιατικής καταγωγής, με στρατιωτική και πολιτική οργάνωση, οικοδόμησαν ένα τεράστιο κράτος, που εκτεινόταν από τη Βοημία (σημερινή Τσεχία) μέχρι τις εκβολές του Δούναβη. Οι Άβαροι συμπαρασύροντας τους Σλάβους πραγματοποιούσαν πολυάριθμες επιδρομές εναντίον των ευρωπαϊκών επαρχιών της αυτοκρατορίας. Ενώ οι Άβαροι μετά τις λεηλασίες συνήθιζαν να επιστρέφουν στις βάσεις τους, στον ελλαδικό χώρο άρχισαν στις αρχές του 7^{ου} αιώνα να δημιουργούνται μόνιμες εγκαταστάσεις Σλάβων.

Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Χερσόνησο του Αίμου, σε μικρές ή μεγάλες νησίδες πληθυσμού, είναι γνωστές ως **σκλαβηνίες**. Στον 9^ο αιώνα οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα ΒΔ της Χερσονήσου του Αίμου εξελίχθηκαν στα πρώτα κρατίδια των Σέρβων και Κροατών. Η ύπαρξη και η ανάπτυξη των δύο κρατιδίων διευκόλυνε τον εκχριστιανισμό των δύο λαών επί Βασιλείου Α΄. Την ίδια εποχή οι σκλαβηνίες στα νότια της Χερσονήσου του Αίμου άρχισαν να ενσωματώνονται στα θέματα του βυζαντινού κράτους. Ήταν αρχικά ημιαυτόνομες και πλήρωναν φόρο υποτέλειας.

Το βυζαντινό κράτος εφάρμοσε μια συγκροτημένη **εποικιστική πολιτική**: πολλοί Σλάβοι μεταφέρθηκαν από τις σκλαβηνίες των Βαλκανίων σε περιοχές της Μικράς Ασίας και, αντίστροφα, πολλοί μικρασιατικοί πληθυσμοί μετακινήθηκαν και εγκαταστάθηκαν κατά την περίοδο αυτή στις σκλαβηνίες της Θράκης, της Μακεδονίας και της Νότιας Ελλάδας.

Στη διάρκεια της βασιλείας του Μιχαήλ Γ΄ οι Βυζαντινοί επεδίωξαν τον εκχριστιανισμό του σλαβικού κόσμου. Μετά από μια ανεπιτυχή επίθεση των Ρώσων κατά της Κωνσταντινούπολης, βυζαντινοί ιεραπόστολοι έσπειραν τους πρώτους σπόρους του Χριστιανισμού στο νεοσύστατο ρωσικό κράτος.

Επακολούθησε το 863 η αποστολή ιεραποστόλων στη Μοραβία, μετά από πρόσκληση του ηγεμόνα της χώρας Ραστισλάβου. Επικεφαλής της πρεσβείας τοποθετήθηκαν ο Κωνσταντίνος-Κύριλλος, λόγιος και γνώστης της αρχαίας σλαβικής γλώσσας (:σλαβονικής), και ο αδελφός του Μεθόδιος.

Ο Κωνσταντίνος επινόησε σλαβικό αλφάβητο βάσει του ελληνικού και μετάφρασε την Αγία Γραφή στα σλαβονικά. Η Θεία Λειτουργία και το κήρυγμα στη Μοραβία άρχισαν να τελούνται στη σλαβονική γλώσσα. Στη Μοραβία οι δύο Θεσσαλονικείς εργάστηκαν ακούραστα και ρίζωσε βαθιά ο βυζαντινός πολιτισμός, αλλά αργότερα εκδιώχθηκαν οι μαθητές τους και κυριάρχησε ο φραγκικός κλήρος.

Οι αρχές της εθνικής φιλολογίας των Σλάβων οφείλονται στους δύο αδελφούς ιεραποστόλους.

Για τον εκχριστιανισμό των Βουλγάρων, το Οικουμενικό Πατριαρχείο συνεργάστηκε με τον Αυτοκράτορα δυναμικά. Όταν οι Βούλγαροι ζήτησαν από τον Πάπα της Ρώμης ιεραποστόλους, στρατός και στόλος του Βυζαντίου απέκλεισαν τα σύνορα και τα παράλια της Βουλγαρίας και ο Βούλγαρος ηγεμόνας Βόρης αναγκάστηκε να υποχωρήσει, ώστε η χώρα να μην ενταχθεί στη σφαίρα επιρροής της Δύσης. Το 864 ο Βόρης βαπτίσθηκε στην Κωνσταντινούπολη και έλαβε το όνομα Μιχαήλ, με ανάδοχο τον Αυτοκράτορα.

Το Βυζάντιο απειλήθηκε πολλές φορές από τους Ρώσους, αλλά ανέπτυξε εμπορικές σχέσεις που ρυθμίσθηκαν με ειδικές συνθήκες. Ρώσοι έμποροι και πρεσβευτές ταξιδεύοντας με μονόξυλα στον ποταμό Δνείπερο και στον Εύξεινο Πόντο επισκέπτονταν το Βυζάντιο, για να ανταλλάξουν τα προϊόντα τους με τα περιζήτητα βυζαντινά μεταξωτά.

Μετά την επίσκεψη της ηγεμόνος του Κιέβου Όλγας στην Κωνσταντινούπολη τέθηκαν οι βάσεις του εκχριστιανισμού των Ρώσων, ο οποίος ολοκληρώθηκε στα τέλη του 10^{ου} αιώνα. Ο Βασίλειος Β΄ υποσχέθηκε στον Ρώσο ηγεμόνα γάμο με την αδελφή του Άννα, αν ο Βλαδίμηρος και οι Ρώσοι γίνονταν χριστιανοί.

Ο γάμος έγινε πιθανότατα στη Χερσώνα και λειτούργησε ως «όχημα», για να αποκτήσει η Ρωσία διεθνές κύρος και τα αγαθά από τη διάδοση της Ορθοδοξίας και του βυζαντινού πολιτισμού. Με τις βυζαντινές ιεραποστολές στοιχεία κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης, θεσμοί, η βυζαντινή τέχνη και ο βυζαντινός πολιτισμός εισήχθησαν στη Ρωσία και αποτέλεσαν τη βάση του ρωσικού πολιτισμού και της ρωσικής πνευματικής παράδοσης.